

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1125/2021
10.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђура Благојевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Високи савет судства, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1532/20 од 18.02.2021. године, у седници већа одржаној 10.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1532/20 од 18.02.2021. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1532/20 од 18.02.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужене и потврђена пресуда Вишег суда у Нишу П 1297/17 од 18.04.2019. године у усвајајућем делу става првог изреке, којим је тужиоцу досуђена накнада нематеријалне штете због умањења опште животне активности у износу од 80.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке првостепена пресуда је преиначена, у преосталом усвајајућем делу става првог изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати износ од 700.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Истовремено је првостепена пресуда преиначена у одбијајућем делу става првог изреке, тако што је поред досуђеног износа од 80.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због умањења опште животне активности, обавезана тужена да тужиоцу исплати по овом основу износ од још 70.000,00 динара, са законском затезном каматом од доношења првостепене пресуде 18.04.2019. године до исплате, док је тужбени захтев за већи износ од досуђеног до траженог износа од 5.000.000,00 динара одбијен, као неоснован. Преиначена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 264.200,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/2011...18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити се наводима ревизије одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био судија Окружног суда у Приштини. Одлуком Високог савета судства од 25.12.2009. године тужиоцу је престала судијска дужност са 31.12.2009. године. Одлуком Уставног суда од 24.07.2012. године, усвојена је жалба тужиоца и поништена је одлука Високог савета судства, којом је одбијен приговор тужиоца изјављен против одлуке о престанку судијске функције и наложено је Високом савету судства да тужиоца врати на дужност судије на место за које је поднео пријаву на расписани оглас. Високи савет судства донео је одлуку од 18.09.2012. године, којом је тужилац изабран за судију Вишег суда у Косовској Митровици, а одлуком истог органа од 26.03.2013. године поништена је одлука првог састава Високог савета судства од 25.12.2009. године, којом је тужиоцу престала судијска функција.

Из основног и допунског налаза и мишљења судског вештака медицинске струке- психијатра и исказа вештака датог пред судом, утврђено је да је тужилац, у време и непосредно након сазнања да није реизабран за судију до доношења одлуке Уставног суда, доживео осећање страха егзистенцијалног типа, услед стресогене спознаје да остаје без посла, а доживљај личне повређености због неизбора је довео до пораста емоционалне напетости, негативних осећања, те је тужилац трпео душевне патње јаког, умереног и слабог интензитета, настале као реакција на реална догађања, трпео повреду угледа части и јавну и професионалну сигматизацију. Након доношења одлуке Високог савета судства, којом је тужилац распоређен за судију Вишег суда у Косовској Митровици, код тужиоца се развио ментални поремећај и поремећај понашања праћен акутном стресном реакцијом, са развојем поремећаја прилагођавања, у даљем току са мешовитим анксиозним депресивним синдромом и поливалентним соматским сметњама. Неоправдано омаловажавање, изношење неистина, како у медијима, тако и на седници Високог савета судства, довело је до дестабилизације личности тужиоца, изазвавши тугу, патњу, потиштеност, а истовремено љутњу и горчину, што је све довело и до изражених соматских сметњи (убрзани рад срца, повишени крвни притисак, презнојавање) које су условиле социјално повлачење, редукацију контакта и тражење уточишта у раду, као бежање од реалности и преиспитивање себе, са повећаним напорима због дестабилизације свеукупног менталног здравља, са већом пажњом и већим улагањем психичког напора и енергије у посао којим се тужилац бави. Умањење животних активности тужиоца, услед негативног емоционалног статуса огледа се у ограниченом вршењу активности уз повећан напор, који се испољава у смањеном потенцијалу, смањеном доживљавању

уобичајених радости и задовољства, дружења и разговора са породицом и пријатељима, без могућности дотадашњег бављења спортом, друштвеним окупљањима, излетима у природи и слично, уз тешкоће коришћења популарних средстава забаве и разоноде, које није примерено животном добу и навикама тужиоца, сагледавајући све области живота у којима је остваривао активности до повредног догађаја. Професионална стигматизација је довела до душевних болова, који су код тужиоца довели до трајног умањења до тада уобичајених активности, радости и задовољства у процентуалном износу од 10%.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2061/17 од 12.01.2017. године делимично је преиначена пресуда Вишег суда у Нишу П 26/14 од 14.04.2016. године, којом је одлучено о тужбеном захтеву за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, повреде права на правично суђење, повреде права личности и умањења животне активности тужиоца, тако што је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа исплати износ од 200.000,00 динара, а због повреде права на правично суђење износ од 80.000,00 динара, све са законском затеезном каматом од 14.04.2016. године до исплате, док је за ове видове штете тужбени захтев за веће тражење одбијен, као неоснован. По оцени суда тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете по овим основима, у смислу одредбе члана 172. у вези члана 154. ЗОО, имајући у виду да је Високи савет судства као орган тужене у поступку одлучивања о избору судија поступао неправилно и незаконито, те да је Уставни суд утврдио повреду права свих незабраних судија на правично суђење. Истовремено је првостепена пресуда укинута у делу којим је одлучено о захтеву за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности и због умањења опште животне активности и у том делу је предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку, правилно су нижестепени судови закључили да постоји узрочно-последична веза између радње органа тужене и настале нематеријалне штете у виду умањења животне активности тужиоца од 10% коју је тужилац претрпео.

Првостепени суд је применом критеријума прописаних чланом 200. ЗОО, а оценом свих изведених доказа, између осталих и фотокопија новинских чланака, из којих произлази да је име тужиоца помињано у негативној конотацији поводом неизбора и последице које је код тужиоца изазвала напред наведена одлука органа тужене, у смислу трпљења душевних патњи умереног и јаког интензитета до доношења одлуке о враћању тужиоца на судијску функцију, оценио да износ од 70.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности, а износ од 80.000,00 динара због умањења животне активности тужиоца, представља правичну новчану накнаду за ове видове претрпељене штете.

Прихватајући утврђено чињенично стање као потпуно и правилно, другостепени суд је, имајући у виду све околности конкретног случаја, дужину трајања и интензитет душевних болова које је тужилац трпео, а који су код њега довели до умањења животне активности за 10%, сагласно одредби члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, оценио да правична новчана накнада за нематеријалну штету због умањења опште животне активности износи 150.000,00 динара, због чега је првостепену пресуду

преиначио у одбијајућем делу одлуке о овом захтеву, тако што је поред износа досуђеног првостепеном пресудом тужиоцу досудио износ од још 70.000,00 динара, а за већи износ од досуђеног до траженог тужбени захтев одбио, као неоснован.

У односу на захтев за накнаду нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреде права личности, правилно је побијаном пресудом другостепени суд преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев одбио, као неоснован.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права и заузето становиште другостепеног суда.

По налажењу Врховног касационог суда, висина новчане накнаде за душевне болове због умањења животне активности одређена је у адекватном износу, у складу са критеријумима прописаним чланом 200. Закона о облигационим односима, тако да представља примерену новчану накнаду којом се постиже сврха накнаде нематеријалне штете и не погодује другим тежњама. Правилно је одлучено и да тужиоцу не припада посебна накнада за повреду права личности, поред других правноснажно досуђених накнада.

Одредбом члана 13. Закона о високом савету судства, прописано је да је Високи савет судства надлежан за оцену испуњености услова за избор судија, те је тај орган тужене спровео поступак и донео одлуку поводом избора судија. Уставни суд је по уставној жалби утврдио да је у поступку одлучивања о избору судија, па и тужиоца дошло до повреде права на правично суђење које је гарантовано чланом 32. Устава Републике Србије и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. У својој одлуци Уставни суд је указао на бројне пропусте Високог савета судства приликом одлучивања о избору судија, што је све довело до повреде права на правично суђење, односно повреде права личности тужиоца. Није спорна ни чињеница да је постојало негативно расположење јавности према неизабраним судијама у одређеном релевантном периоду.

Устав Републике Србије право на правично суђење сврстава у људска и мањинска права и слободу уз њихову непосредну примену по члану 18. став 1. због чега се право на правично суђење сврстава у право личности. Право личности је, дакле, једно од људских права у које је у ширем смислу сврстано у право на правично суђење и право на част и углед неког лица, а за повреду тих права члан 200. ЗОО признаје право на накнаду штете, која је тужиоцу правноснажном пресудом донетом у овом поступку досуђена на који начин ће се, по оцени Врховног касационог суда, остварити сврха накнаде за повреду овог права.

Како, дакле, повреда права на правично суђење, част и углед спадају у појам и елемент права личности, поред других права из члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (право на живот, пијетет, приватни живот и др.), по којим основима је правноснажном пресудом тужена обавезана да тужиоцу накнади штету, то нема основа за обавезивање тужене и на накнаду штете због повреде права личности као посебног вида нематеријалне штете, како је то правилно закључио другостепени суд.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**